

**VIRGINIE
GRIMALDI**

HYVÄ ELÄMÄ

Suomentanut Susanna Tuomi-Giddings

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Ranskankielinen alkuteos *Une belle vie*
Copyright © Flammarion, 2023

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

ISBN 978-951-1-49900-8

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

*"C'est comme si une chaîne avait relié
invisiblement nos poignets
le jour où nous sommes nées
alors si tu coules, je coule aussi
et je tiens bien trop à la vie
pour que ce puisse être permis."*

“Ehkä näkymätön kettinki
meidän ranteet yhteen kytki
kun me synnyttiin
jos sä painut pohjaan mäkin painun
mutta tarraan elämästä kiinni
en anna sen tapahtua.”

Clara Lucianin kappaleesta ”Ma sœur” (Sisareni)

Sisarelleni

Eilen
Huhtikuu 1985
Emma - 5 vuotta

Sisko syntyi tänä aamuna. Se on ruma.

Ihan punainen ja ruttuinen.

Isi kysyi, olenko iloinen. Sanoin että en. En minä ole iloinen.

En halua siskoa. Toivottavasti se jätetään sairaalaan.

Se ei saa leikkiä minun tavaroilla.

Mutta siskon unilelusta minä tykkäsin.

Tänään
5. elokuuta
Emma

14.32

Portti ei ole haassa. Kun työnnän sen auki, se narisee kuin moittiakseen, sillä en ole käynyt talossa pitkään aikaan. Valkoinen maali on vähän lohkeillut, ja alta erottuu alkuperäinen musta väri. Kun mimmun taloon murtauduttiin, minä vaadin, että hän asennuttaisi varashälyttimen, turvalukon ja liiketunnistimia talon ympärille. Mimmu yritti vedota kaikkiin mahdollisiin tekosyihin: "Kissa laukaisee hälytyksen"; "en voisi pitää ikkunoita auki"; "herra Malois'n taloon murtauduttiin tuossa ihan naapurissa, eikä varashälytin toiminut"; "se tulee liian kalliiksi"; "eihän minulla edes ole mitään ryöstettävää"; "jätä minut rauhaan, Emma, olet yhtä itsepäinen kuin isäsi".

Olen perillä ensimmäisenä. Ikkunaluukut ovat kiinni, kiveyksen raoista puskee rikkaruohoja, tomaatinvarret notkuvat hedelmien painosta. Mimmu istutti tomaatintaimet minun syntymäpäivänäni. Hän soitti minulle heti sen tehtyään ja tuskitteli multaisia kynnenalusia, joita ei saanut millään puhutaaksi. "Istutin niitä häränsydäntomaatteja, joista sinä niin tykkäät", hän sanoi. "Sitten kun tulet seuraavan kerran, teen oikein hyvän tomaattisalaatin."

Heti häränsydämien vieressä kasvaa kirsikkatomaatteja, Agathen lemppareita. Poimin yhden, pyyhkäisen sen paidanhelmaan ja puraisen. Kuori antaa periksi, hedelmäliha purskahtaa rikki, siemenet leviävät kirpeän mehun mukana kielelle, ja palaan muistoissani lapsuuteen.

- Sinä olet jo täällä!

Säpsähdän kuullessani Agathen äänen. En kuullut hänen tuloaan. Hän rutistaa minua lujaa, kun taas minä roikotan käsiäni sivuilla. Meidän perheessä kukaan ei harrasta ylenpalttisia hellydenosoituksia. Kukaan muu kuin sisko. Hän puhuu sujuvasti hyväilyjen kieltä eikä arastele näyttää tunteitaan.

- Onpa kiva nähdä! hän sanoo ja hellittää otteensa. - Sii-tä on niin kauan...

Hän hiljenee ja tarkastelee minua, tunteet nousevat pintaan, kun katseemme kohtaavat.

- Hämmästyin kun sain viestisi, hän jatkaa. - Ihan mahtava idea. Karseaa, että mimmun talo myydään, mutta eihän se rakkaan setämme tuntien mikään ihme ollut. Setä karhuua minulta vieläkin takaisin kahtakymmentä sentiimiä, jotka lainasin, kun olin kahdeksan. Edellisessä elämässään hän oli takuulla parkkimittari.

- Se selittäisi nelikulmaisen pään.

- Niin. Jos setää painaa nenästä, peräreiästä tipahtaa pysäköintilippu. No mitä, mennäänkö sisään?

Seuraan siskoa ovelle. Aurinko läikkyy hänen hiuksillaan, ja vaaleiden suortuvien joukossa erottuu siellä täällä valkoista. Todiste ajan kulumisesta kivistää sydäntä. Kun elimme arkea yhdessä, pikkusiskoni oli silmissäni aina sama. Viime tapaisesta on viisi vuotta, ja yhtäkkiä Agathesta on tullut aikuinen.

- Mihin minä panin sen hiton avaimen.

Hän kumoaa käsilaukkunsa sisällön portaalle, ja purkka-pakettien ja tupakka-askien välissä lepää iso pronssinvärinen avain.

– Siinä!

Olisin halunnut, ettei avainta löytyisi. Että emme olisi päässeet sisään, että olisimme joutuneet lähtemään tyhjin toimin, että meidän olisi ollut pakko luopua tuumasta. Kunpa en olisi ikinä ehdottanut siskolle, että lomailisimme täällä vielä viimeisen kerran ennen kuin talo annettaisiin muiden käsiin, niin kuin silloin kun olimme pieniä. En olisi halunnut koskaan tietää, miltä tuntuu nähdä oven avautuvan ilman, että isoäiti komentaa meitä riisumaan kengät eteiseen.

Eilen
Syyskuu 1986
Emma – 6 vuotta

Agathe kakkasi taas kylpyyn. Kikkareita kellui joka puolella. Äiti kiljui ja nosti siskon vedestä. Äiti kiljuu usein nyt kun meillä on Agathe.

Äiti kertoo siitä, kun isi palaa töistä. Isi nauraa, jolloin äitinkin nauraa. Halaan heitä.

Huomenna aloitan ekan luokan. Toivottavasti pääsen Cécilen kanssa samalle mutta Margaux'n kanssa eri luokalle. Margaux on aina olevinaan, koska sillä on niin pitkä tukka, ja sitä paitsi se sanoi, että minä olen ääliö, koska en osaa ajaa ilman apupyöriä.

Minäkin haluan pitkän tukan, mutta äiti ei halua. Äidin mielestä pitkä tukka on liian hankala, koska minulla on luonnonkiharat. Hän leikkaa aina hiukseni lyhyiksi isoilla oransseilla saksilla. Kun minä olen iso, kasvatan pitkän tukan niin kuin Margaux.

Tänään
5. elokuuta
Agathe

14.35

En ole vielä edes astunut kynnyksen yli, kun varashälytin alkaa ulvoa. Siinä on se hyvä puoli, että itkeminen unohtuu. Emma pomppaa kuin maissinjyvä popcornkattilassa ja työntää sormet korviin. Muistutus itselle: jos aion joskus ryhtyä murtovarkaaksi, ei kannata pyytää siskoa mukaan.

Naputan koodin numerotauluun. Mimmu antoi minulle koodin, kun joutui sairaalaan, jotta pääsin ruokkimaan kissan.

8085.

Hänen pojantytärtensä syntymävuodet.

Avaan alakerran ikkunaluukut, ja Emma lähtee tekemään saman yläkertaan. Seuraan perässä mimmun huoneeseen, missä sisko seisoo jähmettyneenä lipaston ääreen. Korulipas lojuu avonaisena pöydällä, se on tyhjä. Emma pudistaa päätänsä:

- Parkkimittari on näköjään muistanut, että sillä oli äiti.

- Maksaisin paljon nähdäkseni sedän naaman, kun hän tajuaa, että suurin osa on rihkamaa.

- Tietääkö setä, että me ollaan täällä?

- Ei. Emme ole puhuneet hautajaisten jälkeen.

Tulee hiljaista. Olen lausunut kielletyn sanan. Emma ei tullut mimmun hautajaisiin. Hänellä oli muka luokkaretki, jota ei voinut perua. En tajua, mikä luokkaretkikohde voi olla niin tärkeä, että se menee oman isoäidin hautajaisten edelle, mutta ei minulla ollut voimia motkottaa hänelle.

Palaamme olohuoneeseen. Pienen puisen ruokapöydän vahakangasliinalla tv-opas on auki toukokuun 27. päivän kohdalta. Omenat hedelmäkorissa ovat nahistuneita.

”Ota juusto ja hedelmät mukaan, kun käyt talossa”, mimmu sanoi yhdellä sairaalakäynnilläni. ”Minulla taitaa mennä täällä niin pitkään, että ne pahentuvat.”

Olin taikauskoinen, enkä totellut. Mimmun kunto oli joka päivä hiukan parempi, ja lääkärit olivat toiveikkaita.

”Älä luulekaan, että minä syön sinun ällön haisujuustosi”, minä sanoin. ”Pystyt myrkyttämään koko kaupungin pelkääntään avaamalla jääkaapin. En tajua, miksi joku näkee vaivaa ydinpommien rakentamisessa, kun camembert on keksitty.”

Mimmu nauroi, joten jatkoin:

”Miksi luulet, ettei sinulla ole enää omia hampaita suussa, mimmu? Ei se iästä johdu vaan juuston hajusta.”

Apuhoitaja toi iltaruoaan, ja mimmua hymyilytti muoviin pakattu ankea juustonpala. Suukotin häntä otsalle ja lupasin tulla taas huomenissa. Kello 4.56 seuraavana aamuna toinen aivoinfarkti, edellistä pahempi, vei meiltä kaikki huomiset.

Emma avaa jääkaapin:

- Pitää lähteä kauppaan.
- Eikö me voida jättää se huomiseen? Mennään mieluummin rantsuun. On tosi kaunis päivä, otetaan ilo irti, täällä auringonpaistetta ei koskaan kestä pitkään.

Emman ei tarvitse sanoa mitään, katse riittää. Hän asettuu pöydän ääreen ja alkaa laatia kauppalistaa. Kuherruskuukaut-

ta kesti vain pari minuuttia, samat vanhat roolit loksahtavat päälle kuin olisimme nähneet viimeksi eilen.

- Mitä sinä syöt aamupalaksi?

- Kahvia, minä vastaan ja koetan peittää pettymykseni.

Emma lisää kahvin listalle. Hänen tukkansa on tosi lyhyt, profiilista häntä voisi luulla äidiksi. En ole koskaan ennen huomannut, että hän on niin äidin näköinen. Minä sain kai-ken isältä, varsinkin nenän. En ole varma, olenko siitä kovin kiitollinen, olen jopa harkinnut, että leikkauttaisin sen pie-nemmäksi, mutta en ole kuitenkaan toteuttanut aikeita, voi-han klyyvarista olla joskus hyötyäkin. Jos esimerkiksi lähden jonain päivänä purjehtimaan, eikä peräsin toimi.

- Laitetaanko tänä iltana vasikkaa? Emma ehdottaa.

- Minä olen kasvissyöjä.

- Mistä lähtien?

- Olen ollut jo pari kolme vuotta.

- Ai. Syötkö kuitenkin kanaa?

- En, mutta osta vain itsellesi kaikin mokomin.

- Ei sillä ole väliä, syödään sitten kalaa.

- En syö myöskään kalaa.

- Millä ihmeellä sinä sitten elät? Jyvillä?

- Niin, ihan pelkillä jyvillä. Pitääkin olla varovainen, koska huomasin hiljattain jännän jutun. Katsopa.

Menen lähemmäs ja kohotan t-paitani hihaa.

- Ei siinä mitään näy, Emma sanoo.

- Katso tarkemmin. Etkö erota?

- En.

- Höyhenet alkavat kasvaa. Ja tässä yhtenä päivänä minä pyöräytin munan.

Emma kohottaa katseensa kattoon ja palaa kauppalistan-sa pariin, mutta vaikka hän kovasti taistelee vastaan, suupie-let pyrkivät selvästi ylöspäin.

Eilen
Marraskuu 1986
Agathe - Puolitoista vuotta

Ei.

Tänään
5. elokuuta
Emma

15.10

Marketti on lähes autio. Vain jokunen seniorikansalainen on tullut nauttimaan pakastealtaista uhoavasta viileydestä. Kaikki ovat rannalla. Kuvittelen mielessäni vierä viereen levitetyt pyyhkeet, lasten jaloista silmiin lentävän hiekan, huolestuneiden vanhempien huudot, naurun, tukalan kuumuuden. En näe enää mitään viehätystä aalloissa, joihin lapsena sukelsin, enkä kuumassa hiekassa, jossa teininä temmelsin. Silloin laskin päiviä pääsyyn meren rannalle, ja meri levittäytyi joka kerta edessäni entistä ihanampana, mutta nykyään pystyn helposti kuvittelemaan viettäväni loppuelämäni ilman merta. En minä sitä inhoa, kyse on pahemmasta. En enää välitä siitä.

– Käyn hakemassa veskipaperia, Agathe ilmoittaa ja viipottaa tiehensä.

Vedän kauppalistasta yli vessapaperin. Lista on jaettu osioihin, ensin kuivat aineet, sitten tuoretuotteet ja lopuksi pakasteet.

Siskoni palaa syli täynnä tavaraa, eikä mikään niistä näytä vessapaperilta.

– Löysin briossia, jossa on suklaahippuja! Muistatko, kun mimmulla oli sitä aina?

- Agathe, me olemme laatineet listan...

- *Sinä* olet laatinut listan, hän huomautti. - Ja sinä vaadit, että koko viikon ruokalista suunnitellaan etukäteen.

En vastaa. Olemme olleet yhdessä tuskin pari tuntia, ja edessä on kokonainen viikko. Tilaisuuksia yhteenotoille riittää.

Agathe avaa briossipaketin ja nyhtää pullasta palasen.

- Haluatko?

Hän odottaa minun kieltäytyvän. Otan palan ja työnnän sen suuhuni. Ettei vain sisarkin ala väittää minua kontrollifriikiksi.

Se on Alexin lempiase, syytös, jonka hän vetää esiin, kun huomauttelen hänen aloittekyvyttömyydestään.

"Vahdit vieressä, kun täytän tiskikonetta, sinulla on aina jotain valittamista, kun laitan ruokaa, sinulle eivät kelpaa ehdottamani menot. En näemmä tee koskaan mitään oikein, joten en uskalla tehdä enää yhtikäs mitään."

Siihen on vaikea sanoa vastaan. Ja jos totta puhutaan, siinä on perää.

Pitkään minä ihailin Alexin tapaa olla maailmassa, tarkkailla olemassaoloa tyynen rauhallisesti, antaa elämän kantaa ja sopeutua siihen, mitä vastaan tuli. Hän oli rauha, joka minulta puuttui. Vaikka en itse sitä kokenutkaan, hänen ansiostaan pääsin sen lähelle. Tarrauduin Alexiin, jotta hän kiskoisi minut pois lapsuudestani. Hautasin ahdistukseni hänen jyrkään olemukseensa, hänen vahvat kätensä ympäröivät minut joka puolelta, ja asetuin niiden suojaan.

Aika kuitenkin vääristää hyvät ominaisuudet ja saa ne näyttämään vioilta.

Agathe sulkee briossipussin ja hymyilee minulle uhittelevasti:

- Käyn hakemassa sipsejä, niitä ei varmaan ole listalla.

Päästän siskon lähtemään kyseisen käytävän suuntaan ja jätän visusti sanomatta, että hänellä on suklaaviikset.

Eilen
Joulukuu 1987
Emma – 7 vuotta

Vietimme joulun mimmulla ja ukilla. Siellä oli myös Jean-Yves-setä ja meidän serkut Laurent ja Jérôme. Me nukuttiin kaikki neljä alakerran makuuhuoneessa, se oli kivaa, Agathe kuorsasi, koska sillä oli nuha, se kuulosti ihan isin ruohonleikkurilta. Kun me herättiin, me ei edes käyty pissalla vaan mentiin heti katsomaan kuusen alle, oliko joulupukki käynyt.

Margaux väitti koulussa, ettei joulupukkia ole olemassa. Minä sanoin että onpas, mutta ope sanoi, että Margaux oli oikeassa. Itkin koko välitunnin. Illalla isi selitti, että Margaux puhui höpöjä, mutta minä en enää tiennyt, ketä uskoa, ja minua alkoi taas itkettää. Isi sanoi, että jos menisin vähäksi aikaa huoneeseeni, hän todistaisi minulle, että joulupukki on olemassa, mutta minun piti luvata ja vannoa, etten avaisi ovea. Minä lupasin ja vannoin ja pyyhin nenän hihaan.

Kului vähän aikaa, ja isi puhui minulle oven läpi. Hänellä oli mukanaan joulupukki, mutta minä en saisi nähdä häntä, pelkästään kuunnella. Mahassa tuntui niin kuin sitä olisi kutitettu. Möreä ääni sanoi: "Hohohoo, Emma, minä olen joulupukki, tulin vain kertomaan, että kyllä minä olen olemassa ja että pian tuon lahjoja pikkusiskollesi ja sinulle. Oletko ollut kiltti?" Vastasin että olin, vaikka olinkin kerran varasta-

nut ranskanperunan Agathen lautaselta. Joulupukki kai näkee kaiken, mutta ne ranskikset olivat kamalan hyviä.

Pukki ei viipynyt pitkään, mutta ei se haittaa, nyt tiedän, että hän on olemassa. Lupasin joulupukille, etten kertoisi siitä koulussa, mutta kerroin kuitenkin Cécilelle ja vähän myös Margaux'lle, Olivierille, Coumballe, Natachalle ja myös Vincentille, koska Vincent on minun sydänpöytä.

Lahjat olivat kuusen alla, mutta ukki ja äiti ja isi nukkuivat vielä. Vain mimmu oli hereillä, ja me jouduttiin odottamaan, että muut heräsivät. Mimmu laittoi meille kuumaa maitoa, ja me saatiin briossia, jossa oli suklaahippuja.

Minä sain Popples-nallen, mutta paras lahja oli sanelu-peli. Pelasin sitä koko päivän, ja siihen piti jo vaihtaa patterit! Se todistaa, että joulupukki on olemassa, sillä juuri sen minä laitoin ensimmäiseksi toivomuslistalle, jonka äiti vei postiin. Margaux on valehtelija.

Agathe sai Tinnie-nuken, joka pissaa (ällä), ja kiiltomadon. Se on niin kuin pehmoeläin, mutta sen päähän sytty valo, kun sitä painaa mahasta. Nyt meidän ei ehkä tarvitse enää nukkua käytävän valo päällä. En jaksaisi sitä enää. Agathe saa hepulin, jos valo ei ole päällä, mutta minä en nosta meteliä, vaikka en pysty nukkumaan siinä valossa. Sisko on kyllä välillä söötti, mutta ennen häntä meillä oli helpompaa. Minä laitoin senkin kirjeeseen joulupukille, mutta viesti ei tainnut mennä perille.

Eilen
Joulukuu 1987
Agathe – Kaksi ja puoli vuotta

Ei halua nukkumaan.

Tänään
5. elokuuta
Agathe

16.05

Kuumuus tunkee sisään kauppaan, kun automaattiovet aukeavat. Ostoskärryt ovat täynnä ja ostokset järjestetty tuotetyypeittäin kankaisiin ostoskasseihin. Epäilen, että Emma suunnittelee järjestävänsä ne kaappeihin aakkosjärjestyksessä.

- Nyt kun ollaan suoritettu sinun lempipuuhasi, voidaan-ko tehdä minun?

- Mikä se on?

- Playa!

Emma pyöräyttää silmiään. Hän tietää, etten luovuta, sillä erityistaitoni on uuvutustaistelu. Niin minä sain työpaikkani ja niin sain myös asuntoni. Samalla tekniikalla minä myös karkotin Mathieun. Sen idiotoin. Kun kerrankin harkitsin pitkää suhdetta, jätkä häippäsi ennen kuin koeaika oli päättynyt.

- Olisiko liikaa pyydetty, että auttaisit?

Emma on täyttänyt auton takaluukun, ja nyt se näyttää Tetris-pelin ruudulta. Tartun ostoskärryyn ja käyn palauttamassa sen ihmetellen, oliko tämä yhteinen viikko sittenkään hyvä idea.

En voi väittää, etten rakastaisi sisartani. Hän on peräti se ihminen, jolla on ykkössija sydämessäni nyt, kun mimmu

on jättänyt meidät oman onnemme nojaan. Omakohtaisesti kokemuksestani johtuen olen kuitenkin vakuuttunut, että toista ihmistä kohtaan voi kokea samaan aikaan sekä rakkautta että yliherkkyyttä. Tunnen juuri niin myös sipuleita kohtaan.

Välillä tuntuu, että jos me emme olisi Emman kanssa sukua, en voisi sietää häntä. Ja että nykyään meillä ei ole mitään muuta yhteistä kuin muistomme.

- Olkoon sitten, hän vastaa kääntäessään virta-avainta.

- Mutta mennään Chambre d'amourin rannalle.

Olisin mennyt mieluummin Cavaliersin rannalle, jossa on vähemmän turisteja, mutta antaa olla. Kun kumpikin jousitaa, kumpikin saa tahtonsa läpi. Emma ajaa katse horisontissa. Kurtistetut kulmat siliävät ja kasvoille leviää hymy, kun hän tajuaa minun tarkkailevan häntä. Minuakin hymyilyttää. Vaikka meillä onkin nyt aikuisten valepuvut ja täysin erilaiset elämät, Delormen siskokset ovat toivottavasti yhä siellä alla.

16.20

Perillä meitä odottaa vastaanottokomitea. Pöydässä istuvat rakas setämme Jean-Yves alias Parkkimittari ja hänen vaimonsa Geneviève.

He katselevat vierestä sormea nostamatta, kun könyämme sisään ostoskassien kanssa.

Meidän suvussamme kohteliaisuussäännöt eivät ole naurun asia, ja niiden mukaan nuorempien on tervehdittävä ensin vanhempia. Se on niitä oppeja, jotka niellään pureksimatta ja joita tulee noudattaa kyseenalaistamatta koko ikänsä.

- Hei, setä, minä sanon ja kumarrun suukottamaan häntä poskille.

- Hei, tytöt. Emma, sinua ei ollakaan nähty pitkään aikaan.

Sisko suikkaa hänelle suukot ja takeltelee:

- En päässyt hautajaisiin, en ollut varautunut... Pelkäsin, että... Olen pahoillani...

Hän punastuu, verukkeessa ei ole mitään järkeä, sillä eihän sellaiseen kukaan osaa varautua. Geneviève pelastaa hänet tahtomattaan pulasta:

- Saimme ilmoituksen, jonka mukaan varashälytin oli mennyt päälle. Emme tienneet, että te aioitte tulla pistäytymään.

- Halusimme tulla tänne vielä kerran, Emma vastaa.
- Ennen kuin talo myydään.

- Oliko teillä avaimet? Jean-Yves kysyy.

- Ei, tulimme savupiipusta, minä vastaan. - Porot jäivät vartioimaan rekeä oven eteen.

Emma laskee katseensa hihitystä pidätellen.

- Olisitte voineet varoittaa, Parkkimittari paukauttaa.
- Luulimme, että tänne oli murtauduttu.

- Me kuvittelimme, että voisimme käydä mimmun kotona aina kun haluamme, minä kivahdan.

- Tämä ei enää ole mimmun koti.

Jean-Yvesin viimeinen lause särähtää niin terävänä, että hän itsekin näyttää yllättyneeltä. Vaikka setä kyllä on kolmion muotoisine kulmakarvoineen aina yllättyneen näköinen. Se alkoi luultavasti sinä päivänä, kun hän oppi bilsantunnilla, että pääkopassa kuuluisi itse asiassa olla aivot. Raukka varmaan järkyttyi.

- Voitte tietysti jäädä, Geneviève rauhoittelee. - Mutta varokaa, ettette tarvele paikkoja, muuten ostajat saattavat periä meiltä kunnostuskustannukset. Siivousfirma tulee tyhjentämään talon ensi viikolla, ja siihen asti kaiken pitää pysyä entisellään.

Käännyn siskoni puoleen:

- Pitääköhän meidän sitten peruuttaa huominen?

Syötti on läpinäkyvä, mutta setä iskee heti kuin sika limpuun:

- Mitä te olette suunnitelleet?

Kohautan olkapäitä:

- Ei mitään kummempaa, vain yhden pornofilmin kuvaukset.

Emma puree huultaan. Geneviève katsoo minuun säälivästi:

- Tytöt, tytöt, emme me ole teidän vihollisianne. Olemme aina tukeneet teitä ja tehneet kaikkemme teidän auttamisessenne.

Enää minua ei naurata. Puren kieltäni, etten suoltaisi heille päin näköä tuon ”tukena olon” historiikkia. Se nimittäin tiivistyisi kahteen sanaan: ei mitään. Me emme ole sedän ja tädin veljentyttöjä vaan kiviä heidän kengissään. Heijastamme ikävästi heidän syyllisydentunteitaan. Heidän edessään näkemänsä kuva on niin ruma, että on siedettävämpää kertoa itselleen toisenlaista tarinaa. Onhan loppujen lopuksi kovin inhimillistä vääristellä totuutta näimpään asuun, tuudittautua niin syvälle valheisiin, että niihin alkaa oikeasti uskoa.

- Kuinka kauan aiotte viipyä? Jean-Yves kysyy.

- Viikon, Emma ilmoittaa.

Parkkimittari ja hänen vaimonsa vaihtavat katseen ja ottavat sitten naamalleen ilmeen, josta meidän tulisi osata lukea heidän jalomielisyytensä mutta ei sitä, että he nimenomaan haluavat vaikuttaa jalomielisiltä. Sitten he myöntävät meille luvan viettää vielä viikon isoäitimme talossa.

Eilen
Huhtikuu 1988
Emma – 8 vuotta

Isi ja äiti riitelivät. Olimme syömässä isin ystävien luona, mutta yhtäkkiä äiti nousi ja sanoi ”lähdetään”, vaikka jälkiruoaksi olisi ollut keksireunainen suklaakakku. Isi puhui äidille hiljaisella äänellä, Agathe itki, minä mökötin, mutta mikään ei auttanut, me lähdettiin. Renault 5:ssa kukaan ei sanonut mitään, paitsi radio. Isiltä pääsi kirosana, kun radiossa kerrottiin Pierre Desprogesin kuolleen, mutta en uskaltanut kysellä, se oli varmaan joku isin kaveri.

Kotona meidän piti mennä heti nukkumaan. Me ei saatu edes pestä hampaita, sellaista ei ole ennen käynyt! Isi ja äiti sulkeutuivat keittiöön, mutta huuto kuului meidän huoneeseen asti. Agathea pelotti, sisko inhoaa sitä, että huudetaan. Minua pelotti eniten se, että äiti ja isi eroaisivat. Niin kävi Margaux'n vanhemmille, ja nyt hän näkee isäänsä vain lomilla ja hänellä on uusi puolikas veli (vai miten se nyt sanotaan). Minä haluan mieluummin pitää isän ja yhden kokonaisen siskon, kiitos vain.

Kuulimme oven pamahtavan kiinni, ja Agathea alkoi itketä, joten hän tuli minun sänkyyn. Minä luin hänelle Viisikkoa, ettei hän kuulisi enää huutoa vaan saisi muuta ajateltavaa, mutta huuto oli nyt joka tapauksessa loppunut ja Agathe